

Θάλεια Φλωρά - Καραβία

Εικόνα 1: Θάλεια Φλωρά

Πηγή: Περιοδικό ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ, Οκτώβριος 1901

Μια από τις εικόνες που διατηρήθηκαν στη μνήμη μου από την μαθητική μου ζωή, είναι η ανακοίνωση που μας έκανε ο Διευθυντής του Σχολείου μας Αναστάσιος Σπύρου ένα πρωί, μετά την προσευχή για το θάνατο μιας σπουδαίας Σιατιστινής ζωγράφου, της **Θάλειας Φλωρά-Καραβία**.

Από τότε όσες φορές επισκεπτόμουν πινακοθήκες και εκθέσεις έργων τέχνης ή ξεφύλλιζα περιοδικά και βιβλία σχετικά με την τέχνη, πάντα αναζητούσα πληροφορίες για τη ζωή και το έργο της Σιατιστινής αυτής ζωγράφου και βέβαια εντόπισα πολλές, καθώς είναι πολλοί οι καλλιτέχνες και οι συγγραφείς που ασχολήθηκαν και συνεχίζουν να ασχολούνται με την προσωπικότητα, το καλλιτεχνικό και το συγγραφικό έργο της πρωτοπόρου αυτής ζωγράφου.

Στην εργασία μου ετούτη δεν θα ασχοληθώ με το έργο και την προσωπικότητα της Θάλειας Φλωρά-Καραβία (άλλωστε δεν είμαι

ειδική), αλλά θα παρουσιάσω όσες πληροφορίες εντόπισα για τις οικογένειες από τις οποίες καταγόταν, δηλ. τις οικογένειες του πατέρα της Χριστόδουλου Φλωρά, και της μητέρας της Αναστασίας Μουχτάρη.¹

Η οικογένεια Φλωρά

Η Θάλεια Φλωρά-Καραβία από τους βιογράφους της αναφέρεται ως το μικρότερο παιδί του ιερέα Χριστόδουλου Φλωρά από τη Σιάτιστα². Το επώνυμο Φλωράς, το οποίο δεν υπάρχει σήμερα στη Σιάτιστα, εντοπίζεται σε ένα κτηματολόγιο του 1792, το οποίο σώζεται στην Ιερά Μητρόπολη Σισανίου και Σιατίστης και το οποίο ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Κύριος Παύλος μου επέτρεψε να μελετήσω. Δυστυχώς το συγκεκριμένο φύλλο με την μερίδα της οικογένειας Φλωρά λείπει, αλλά από άλλες μερίδες και από μεταβιβάσεις αμπελιών και προικοδοτήσεις συμπεραίνεται πως την εποχή που γράφτηκε το κτηματολόγιο αυτό, στα τέλη δηλαδή του 18ου αιώνα-αρχές του 19ου, υπήρχε στη Σιάτιστα, στη συνοικία Γεράνεια, στον μαχαλά Δελημάνου, οικογένεια Φλωρά, για την οποία όμως δεν έχουμε δυνατότητα συσχέτισής της με τον πατέρα της ζωγράφου, τον Χριστόδουλο Φλωρά.

Σχετικά με τον ιερέα Χριστόδουλο Φλωρά και την δράση του στη Σιάτιστα οι πληροφορίες είναι έμμεσες και ελάχιστες, όπως:

- Στο βιβλίο *Μουσικόν Εγχειρίδιον*, (το οποίο έγραψε ο Μητροπολίτης Σισανίου Μελετίος και εκδόθηκε το 1864 από τον Αβράμιο Θεοχαρίδη³), συμπεριλαμβάνεται στους συνδρομητές από τη Γεράνεια της Σιάτιστας ο Ππ Χριστόδουλος Θεοδώρου.
- Στο βιβλίο *Εγχειρίδιον Υγιεινής* του Δημητρίου Τσιαχτσίρη (το οποίο εκδόθηκε το 1870 στην Κωνσταντινούπολη⁴), συμπεριλαμβάνεται στους συνδρομητές ο Χριστόδουλος Θεοδώρου, Α΄ ψάλτης της Μητρόπολης Σισανίου και Σιατίστης.

Ο πρώτος γιος του Χριστόδουλου Φλωρά ονομαζόταν Θεόδωρος⁵.

¹ Δέσποινα Τσούργιαννη, *Η ζωγράφος Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)*, Διδακτορική διατριβή, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2002.

² Μαρία Σκλάβου-Μαυροειδή, «Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)», *Οι Έλληνες Ζωγράφοι, Από τον 19ο στον 20ο αιώνα*, εκδ. Μέλισσα 1974, σ.406.

³ Ο πλήρης τίτλος είναι: *Μουσικόν εγχειρίδιον: περιέχον μαθήματα τινά της εκκλησιαστικής ακολουθίας/ μελοποιηθέντα παρά του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Αγίου Σισανίου κ. Μελετίου, νυν πρώτον εκδοθέντα παρά Αβραμίου Θεοχαρίδου εγκρίσει και αδεία της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας*. Εν Κωνσταντινουπόλει: Τύποις της Μουσικής Ανθολογίας η «Ευτέρπη», 1864.

⁴ Και άλλους ιερείς σε έγγραφα τους συναντούμε ως ψάλτες. Στο *Εγχειρίδιον Υγιεινής* του Δημητρίου Τσιαχτσίρη συναντούμε ως ψάλτη και τον Γ. Τίγγα, ενώ από άλλες πηγές γνωρίζουμε πως ήταν ιερέας.

⁵ <https://www.myheritage.gr/>

Στη Σιάτιστα υπάρχει παράδοση το πρώτο αγόρι της οικογένειας να παίρνει το όνομα του παππού του από τη μεριά του πατέρα του. Η παράδοση αυτή είναι ισχυρή, διατηρείται μέχρι και σήμερα. Το δεδομένο αυτό μας επιτρέπει να δεχτούμε ως αξιόπιστο το συμπέρασμα: ο πατέρας του Χριστόδουλου Φλωρά ονομαζόταν Θεόδωρος.

Πολλές φορές στη Σιάτιστα στο παρελθόν ο γιος επιλέγει ή του αποδίδεται ως επώνυμο όχι το επώνυμο του πατέρα του αλλά το όνομα του πατέρα του, έτσι ο Χριστόδουλος Φλωράς μπορεί να αναφέρεται και ως Χριστόδουλος Θεοδώρου.

Επομένως είναι πολύ πιθανό ο ιερέας Χριστόδουλος Φλωράς (ζούσε στη Σιάτιστα μέχρι το 1874) και ο Χριστόδουλος Θεοδώρου, ο φερόμενος ως συνδρομητής από τη Σιάτιστα γύρω στο 1864 και γύρω στο 1870 να είναι το ίδιο πρόσωπο.

Ο Χριστόδουλος Φλωράς έφυγε από τη Σιάτιστα γύρω στα 1874 και εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στο Μακροχώρι Κωνσταντινούπολης (Μακρύκιοι), όπου διορίστηκε προϊστάμενος της ενορίας του Αγίου Γεωργίου⁶. Ο ιερέας Χριστόδουλος Φλωράς εκτός από τη Θάλεια είχε άλλα τέσσερα παιδιά, τον Θεόδωρο, την Βασιλική⁷, τον Λάζαρο και την Αγνή⁸. Δεν εντοπίσαμε την ημερομηνία θανάτου του, σίγουρα όμως πέθανε πριν η ζωγράφος ξεκινήσει τις σπουδές της στο Μόναχο⁹.

Ο Θεόδωρος Φλωράς (Σιάτιστα 1862- Κωνσταντινούπολη 1916), πραγματοποίησε τις εγκύκλιες σπουδές του στην Κωνσταντινούπολη, στη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Σπούδασε Ιατρική στη Λειψία. Ανακηρύχτηκε διδάκτωρ το 1888. Επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη και από το 1889 εργάστηκε στην υπηρεσία των Ανατολικών Σιδηροδρόμων ως Αρχίατρος. Συνεργάστηκε με πολλά περιοδικά, όπως Τεργεσταία Κλειώ, η Εστία, η Κλειώ της Λειψίας, Νευρολογική Επιθεώρηση κ. ά. όπου δημοσίευσε πολλά άρθρα. Μετέφρασε και συνέγραψε πολλά βιβλία. Οι εργασίες του, πέρα από την επιστημονική τους αξία, διακρίνονταν και για τα «ωραία» ελληνικά του, ώστε ο σοφός γάλλος της εποχής του Γουσταύος Έιχθαλ δημοσίευσε άρθρο «περί

⁶ Μαρία Σκλάβου-Μαυροειδή, «Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)», ό.π, σ.406.

⁷ Για την Βασιλική Φλωρά δεν εντοπίσαμε άλλες πληροφορίες εκτός από αυτές που υπάρχουν στην ιστοσελίδα <https://www.myheritage.gr/> και αναφέρονται στην ημερομηνία γεννήσεως της, το 1865 και την ημερομηνία θανάτου της, το 1886.

⁸ Για την Αγνή Φλωρά δεν εντοπίσαμε άλλες πληροφορίες εκτός από αυτές που υπάρχουν στην ιστοσελίδα <https://www.myheritage.gr/> και αναφέρονται στην ημερομηνία γεννήσεως της, το 1869 και την ημερομηνία θανάτου της, το 1897.

⁹ Η Θάλεια έφτασε στο Μόναχο αρχές του 1895 (Μαρία Σκλάβου-Μαυροειδή, «Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)», ό.π, σ.406).

παραδοχής της νέας ελληνικής γλώσσας ως γλώσσας επιστημονικής παγκοσμίως». ¹⁰

Ο Λάζαρος Φλωράς (1867-.....) διέθετε ταλέντο στην ζωγραφική, σπούδαζε μάλιστα ζωγραφική στην Αθήνα. Αναγκάστηκε να σταματήσει τις σπουδές του, όταν ο παπά Φλωράς πέθανε, και να επιστρέψει στην Κωνσταντινούπολη για να βοηθήσει την οικογένειά του. Στην Κωνσταντινούπολη εργάστηκε ως υπάλληλος των σιδηροδρόμων της Ανατολής. Τη θυσία του αυτή αναγνωρίζει η ζωγράφος σε επιστολές που του έστειλε κατά τη διάρκεια των σπουδών της στο Μόναχο¹¹. Από τις επιστολές αυτές και γενικότερα από το αρχείο της οικογένειας του Λάζαρου Φλωρά αντλούν οι βιογράφοι της Θάλειας Φλωρά πολλές πληροφορίες για την προσωπικότητα, τη ζωή και τη δράση της ζωγράφου.

Η οικογένεια Μουχτάρη

Αν οι πληροφορίες για την οικογένεια του Χριστόδουλου Φλωρά είναι ελάχιστες, οι πληροφορίες για την οικογένεια της συζύγου του και μητέρας της Θάλειας, της Αναστασίας Μουχτάρη, είναι πολλές.

Η Θάλεια Φλωρά επισκέφτηκε τη Σιάτιστα στις 22 Νοεμβρίου 1912, λίγο μετά την απελευθέρωσή της Σιάτιστας από τον τουρκικό ζυγό. Τις εντυπώσεις από τη γενέτειρά της τις περιγράφει στο βιβλίο της *Εντυπώσεις από τον πόλεμο του 1912-1913, Μακεδονία - Ήπειρος*¹², σ. 27, όπου μεταξύ των άλλων γράφει: «Στο Αρχοντικό σπίτι του Δημάρχου, ιατρού Μηνά Θεοδώρου, συγγενούς μου, όπου και φιλοξενούμαι, περιμένουν πολλοί αξιωματικοί να μάθουν τα νέα ή καμμιάν εφημερίδα, η οποία αναγινώσκεται σαν ευαγγέλιον».

Εικόνα 2: Στο σπίτι με την ένδειξη Νο1, φιλοξενήθηκε η Θάλεια Φλωρά το 1912.

¹⁰ Ιστοσελίδα <http://www.siatistanews.gr/ime2010/text/11.html>.

¹¹ Μαρία Σκλάβου-Μαυροειδή, «Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)», ό.π, σ.406.

¹² Θάλεια Φλωρά-Καραβία, *Εντυπώσεις από τον πόλεμο του 1912-1913, Μακεδονία - Ήπειρος*, Αθήναι, τυπ. Μωϋσιάδου-Μάρδα, 1936.

Η ίδια λοιπόν η Θάλεια Φλωρά δηλώνει τη συγγενειά της με τον Μηνά Θεοδώρου γιατρό και Δήμαρχο της Σιάτιστας το 1912, ο οποίος ήταν γιός του Θεόδωρου Μουχτάρη και εγγονός του Λάζαρου Μουχτάρη¹³.

Η οικογένεια Μουχτάρη ήταν οικογένεια τσελιγκάδων από τη Θεσσαλία, περιοχή Τρικάλων και τον 19ο αιώνα πολλά μέλη της οικογένειας μοίραζαν τη ζωή τους μεταξύ Τρικάλων και Σιατίστης. Η ζωγράφος το 1906 φιλοξενήθηκε από την οικογένεια στα Τρίκαλα¹⁴. Την περίοδο αυτή έδωσε ένα αξιόλογο καλλιτεχνικό έργο. Προσωπογραφίες μελών της οικογένειας Μουχτάρη, όπως προσωπογραφίες των συγγενών της Λάζαρου και Θεόδωρου Μουχτάρη¹⁵ καθώς και Θεσσαλικά τοπία.

Αν στις παραπάνω πληροφορίες προσθέσουμε (α) την πληροφορία, που προκύπτει από τις χρονολογίες δημιουργίας των προσωπογραφιών, ότι η μητέρα της Θάλειας, η Αναστασία Μουχτάρη, και οι Μουχτάρηδες της Θεσσαλίας που απεικόνισε η Θάλεια είναι εν ζωή την ίδια περίπου χρονική περίοδο, γύρω στο 1906, και (β) το γεγονός ότι η Θάλεια είχε αδελφό με το όνομα Λάζαρος, μπορούμε με αρκετή ασφάλεια να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα ότι ο γιατρός και Δήμαρχος Μηνάς Θεοδώρου ήταν πρώτος ξάδελφος της Θάλειας, (δες Εικόνα 4).

Εικόνα 3 : Προσωπογραφία της μητέρας της ζωγράφου Θ.Φλωρά, 1906
Πηγή: Μαρία Σκλάβου-Μαυροειδή, «Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)»,

¹³ Ο γιός του Θεόδωρου Μουχτάρη, Μηνάς πήρε το επώνυμο «Θεοδώρου», ενώ άλλα μέλη της οικογένειας διατήρησαν το επώνυμο «Μουχτάρης».

¹⁴ Μαρία Σκλάβου-Μαυροειδή, «Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)», ό.π, σ.408.

¹⁵ Άλκης Χαραλαμπίδης, «Άγνωστα έργα της Θάλειας Φλωρά-Καραβία στη Θεσσαλονίκη», *Μακεδονικά* 18, (1978), 65-66.

Οι σχέσεις των οικογενειών Φλωρά- Γκερεχτέ

Η Δέσποινα Τσούργιαννη στη διδακτορική της διατριβή γράφει πως η Θάλεια Φλωρά ήταν κόρη του Χριστόδουλου Φλωρά και της Αναστασίας το γένος Μουχτάρη Κιερεχτέ. Ως Σιατιστινή που μεγάλωσα στη γειτονιά του Μπούνου, όπου σώζονται τα Αρχοντικά που ανήκαν στις οικογένειες Μουχτάρη¹⁶ και το Αρχοντικό Γκερεχτέ κατάλαβα ότι δεν πρόκειται για Κιερεχτέ αλλά για Γκερεχτέ. Ξεκίνησα μια έρευνα για να διαπιστώσω τη συγγένεια των δύο οικογενειών συμπεράσματα της οποίας παρουσιάζω στη συνέχεια.

1. Η διατύπωση «της Αναστασίας το γένος Μουχτάρη Κιερεχτέ» μπορεί να ερμηνευθεί μόνο με την παραδοχή ότι το επώνυμο του πατέρα της Αναστασίας Φλωρά ήταν Μουχτάρης και ότι το επώνυμο της μητέρας της –προ του γάμου της με τον Λάζαρο Μουχτάρη- ήταν Κιερεχτέ (το ορθό Γκερεχτέ).
2. Το 1882 κυκλοφόρησε στη Λειψία το βιβλίο *Πρώτα στοιχεία σωματολογίας του ανθρώπου*, συντεθέντα μεν υπό Φ.Τερκς, εκ του Γερμανικού δε μεταφρασθέντα υπό Θεόδωρου Χ. Φλωρά, Σιατιστέως. Ο μεταφραστής Θεόδωρος Φλωράς, αδελφός της ζωγράφου, αφιερώνει το βιβλίο στον ευεργέτη και θείο του Γεώργιο Μουσταφά, κάνει δε ιδιαίτερη αναφορά σ’ αυτόν στον πρόλογο του.

Ἐπισημαίνεται ὅτι τῶν ἐγγράφων καὶ ἐπισημαίνεται

ἵνα

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΜΟΥΣΤΑΦΑ

ἐπισημαίνεται ἵνα

ὁ ἀναγνώστης

Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ.

Ἐν τέλει δὲ καθήκον ἱερὸν ἐκπληρῶν ἀνέθηκα τὸν πρῶτον τοῦτον καρπὸν τῶν κόπων μου τῷ πολλαπλῶς εὐεργετοῦντί με θείῳ Γ. Δ. Μουσταφᾶ, ὃπερ καὶ ἐνταῦθα ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην μου εὐγνωμοσύνην.

Ἐν Λειψίᾳ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1882.

Θεόδωρος Χ. Φλωράς
Σιατιστεύς.

3. Ο Γεώργιος Μουσταφάς ¹⁷παντρεύτηκε την Ελένη Γκερεχτέ. Ο γάμος επιβεβαιώνεται από προφορικές και γραπτές μαρτυρίες,

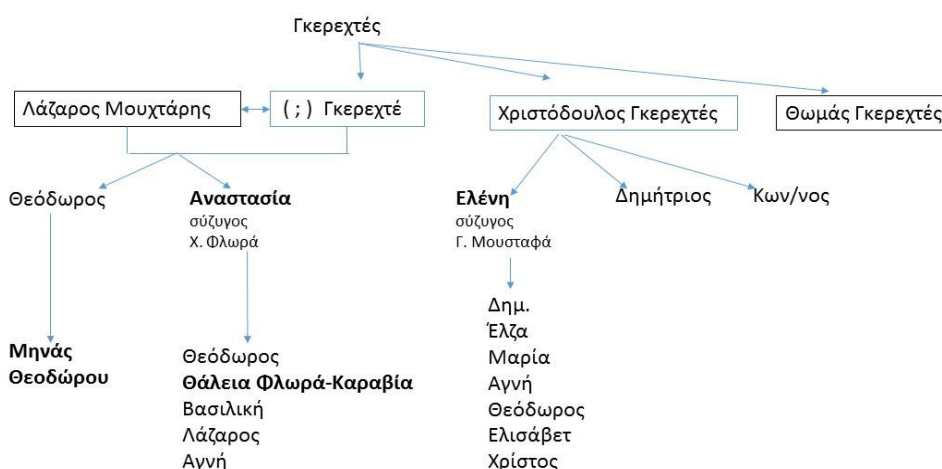
¹⁶ Το ένα από αυτά, το Αρχοντικό Μηνά Θεοδώρου σήμερα ανήκει στους κληρονόμους Τάσου Αλεξίου

¹⁷ Η οικογένεια Μουσταφά ήταν πολύ παλιά Σιατιστινή οικογένεια όπως προκύπτει από το Κτηματολόγιο της Ιεράς Μητροπόλεως Σισανίου και Σιατίστης, με εμπορικές

όπως το πιστοποιητικό γάμου της κόρης του ζεύγους, Γεωργίου Μουσταφά και Ελένης Γκερεχτέ, Αγνής με τον Κωνσταντίνο Περπέσα, (αρχείο Αθηνάς Περπέσα-Rosenbaum) και η αγγελία θανάτου της Ελένης Μουσταφά,(δεξ Εικόνα 5).

4. Όλοι εμείς οι γείτονες της οικογένειας Ελένης Γκερεχτέ γνωρίζουμε πως αυτή, συνδεόταν με συγγενική σχέση με την οικογένεια Μουχτάρη. Την συγγενική σχέση επιβεβαιώνει και η κόρη του αείμνηστου γιατρού Τάκη Γκερεχτέ, Τασίτσα.

Συνεκτιμώντας όλα αυτά τα στοιχεία μπορούμε να διαμορφώσουμε τον ακόλουθο πίνακα

Στον πίνακα αναγράφονται μόνο τα πρόσωπα που αναφέρονται στην εργασία. Ο πίνακας δεν δίνει την πλήρη καταγραφή των μελών των οικογενειών.

Εικόνα 4

Μια προσεκτική μελέτη του πίνακα μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ζωγράφος είχε από το μέρος της μητέρας της παππούδες τον Λάζαρο Μουχτάρη και κάποιον Γκερεχτέ¹⁸. Η Αναστασία Μουχτάρη, σύζυγος Χ. Φλωρά, και η Ελένη Χ. Γκερεχτέ, σύζυγος Γ. Μουσταφά, πρέπει να ήταν πρώτες ξαδέλφες.

Πληροφορίες για την στήριξη που παρείχε ο Γεώργιος Μουσταφάς στον Θεόδωρο Φλωρά μας δίνει και ο Φίλιππος Ζυγούρης¹⁹. Σύμφωνα με τον Φ. Ζυγούρη ο Γεώργιος Μουσταφάς ευεργετούσε κατά πολλούς και διάφορους τρόπους τους συγγενείς του, που ήθελαν να τελειοποιηθούν

δραστηριότητες στο εξωτερικό. Το Αρχοντικό τους από τα πιο παλιά Αρχοντικά της Σιάτιστας, βρισκόταν στη Γεράνεια και καταστράφηκε από πυρκαγιά το 1948.

¹⁸ Η Αναστασία Μουχτάρη μάλλον ήταν ανεψιά των Θωμά και Χριστόδουλου Γκερεχτέ στη δράση των οποίων αναφέρεται ο Φίλιππος Ζυγούρης, σ. 472.

¹⁹ Φ.Ζυγούρης, Ιστορικά σημειώματα περί Σιατίστης και λαογραφικά αυτής, επιμ. Θεοδώρα Ζωγράφου-Βώρου, Σιάτιστα, 2010, σ.476.

είτε ως επιστήμονες είτε ως έμποροι. Μεταξύ αυτών αναφέρει ο Φίλιππος Ζυγούρης τον Θεόδωρο Φλωρά, τους αδελφούς Ζυγούρη και τον Ιωάννη Νεράντζη.

Η Ελένη Γκερεχτέ και ο Γεώργιος Μουσταφάς, απέκτησαν πολλά παιδιά. Μία από τις κόρες τους, η Αγνή ήταν σύζυγος Κωνσταντίνου Περπέσα, ευεργέτη των σχολείων της Σιάτιστας και μητέρα του μεγάλου συνθέτη Χαρίλαου Περπέσα.

ΚΗΔΕΙΑ

Τὴν σεβαστὴν μας καὶ πολὺκλαστον
μητέρα, θεῖαν, ἀδελφὴν καὶ μᾶμμην

ΕΛΕΝΗΝ Γ. ΜΟΥΣΤΑΦΑ

θανοῦσαν σήμερον, κηδεύομεν αὔριον 4ην
Ἰανουαρίου περὶ ὥραν 2αν μ. μ. εὐ-
ρωπαικῆ. Ἡ ἐκφορὰ τοῦ νεκροῦ αὐτῆς
γενήσεται ἐκ τῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἁγίου
Ἀθανασίου κειμένης οἰκίας τοῦ γαμ-
broῦ αὐτῆς κ. Α. Λάμπρου.

Ἐν Θεσ/νίκῃ τῇ 3 Ἰανουαρίου 1912

ΤΑ ΤΕΚΝΑ

Δημ. Γ. Μουσταφᾶ
Ἐλζα Δ. Γ. Μουσταφᾶ
Μαρία Α. Λάμπρου
Ἀγνή Κ. Περπέσα
Θεόδωρος Γ. Μουσταφᾶ
Ἐλισάβει » »
Χρῖστος » »

ΟΙ ΓΑΜΒΡΟΙ

Α. Λάμπρου
Κ. Περπέσας
Ν. Καλαμαριτζῆς

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ

Δημ. Γκερεχτέ
Κ. »
Ἐλ. Χ' Ἰωάννου

(Ἡ παροῦσα θεωρεῖται καὶ ὡς ἰδιαι-
τέρα πρόσκλησις)

Εικόνα 5 : Η αγγελία θανάτου της Ελένης Γ.Μουσταφά, δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Νέα Αλήθεια στις 4/1/1912

Επίλογος

Η οικογένεια του ιερέα Χριστόδουλου Φλωρά έδωσε μια μεγάλη ζωγράφο και συγγραφέα, την Θάλεια, έναν ταλαντούχο γιο, τον Λάζαρο, που η οικονομική κατάσταση της οικογένειας δεν του έδωσε τη δυνατότητα να καλλιεργήσει το ταλέντο του, και τον Θεόδωρο, έναν σπουδαίο επιστήμονα και λόγιο, παράλληλα όμως έζησε τον πόνο από την απώλεια δύο νέων παιδιών της.

Τους συγγενείς τους, είτε εξ αίματος, είτε εξ αγχιστείας, τα μέλη δηλ. των οικογενειών Μουχτάρη, Γκερεχτέ, Μουσταφά, τους συναντούμε να

συμμετέχουν σε ποικίλα γεγονότα της πόλης της Σιάτιστας κατά τον 19ο και 20ό αιώνα και πολλοί από αυτούς να υπηρετούν την πόλη από διάφορες θέσεις.

Η γαλλίδα σκηνοθέτης Σαντρίν Ντουμά, απόγονος της οικογένειας Φλωρά στο φιλμ «Νόστος» το οποίο έκανε την πρεμιέρα του το 2016 στο πλαίσιο του 18ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης - **Εικόνες του 21ου Αιώνα**, διερευνά τους μυστικούς οικογενειακούς δεσμούς που την ενώνουν με την χώρα μας, μέσα από την ιστορία της πρωτοπόρου ζωγράφου Θάλειας Φλωρά-Καραβία.

Όπως φάνηκε από τα παραπάνω, δεσμοί της υπάρχουν και στην πόλη μας, από όπου οι πρόγονοί της ξενιτεύτηκαν για μια καλύτερη τύχη με την ελπίδα πως κάποτε θα γύριζαν. Τις προετοιμασίες για το ταξίδι εκείνο των προγόνων της και την ελπίδα πως η εγκατάστασή τους στα ξένα θα ήταν προσωρινή, τις περιγράφει η ζωγράφος Θάλεια Φλωρά-Καραβία στην αυτοβιογραφία της: *«Από τις ετοιμασίες αυτές εκείνο που θυμούμαι, ήταν ένα "φορτσέλι" (φορτσέρι στο πρωτότυπο) μπαούλο μ' ένα σκέπασμα από δέρμα με στρογγυλά μεταλλικά μεγάλα καρφιά, που έβαζεν η μητέρα τα πολύτιμά της. Κάτι πουκάμισα τεράστια, μεταξωτά, με πελώρια μανίκια με δαντέλες με βελόνι, όπως έπρεπε να έχη η προίκα κάθε αρχοντοπούλας. Εκεί είχε και το φέσι το καλό κεντημένο με μαργαριτάρι, εκεί εφύλαγε και το γιορντάνι από ψιλό μαργαριτάρι και τα φλουριά. Το χρυσοκέντητο γελέκι και τον "ακρουαζέ", το κλαδωτό το βαρύ νυφικό και κάποιο δεύτερο ριγέ μεταξωτό και ζώνες φλουροκαπνισμένες με κλειδώματα (κλαδώματα στο πρωτότυπο). Τα εκλείδωσε καλά και τα άφησε στο σπήτι μαζί με τα εικονίσματα, όπου άναψε και το καντήλι ελπίζοντας ότι θα επέστρεφε γρήγορα...».*

Η Σαντρίν Ντουμά ως καλλιτέχνης εξέφρασε την επιθυμία της με την ταινία «Νόστος». Φυσικά η επιθυμία του νόστου υπάρχει σε ένα πλήθος από άντρες και γυναίκες που οι πρόγονοί τους κάποτε ξενιτεύτηκαν για μια καλύτερη τύχη με την ελπίδα πως κάποτε θα γυρίσουν. Κάποιοι τις εκπληρώνουν, κάποιοι άλλοι...

Η Ελεονόρα Περπέσα, κόρη του Χαρίλαου Περπέσα, αναζήτησε και βρήκε δεσμούς της στη Σιάτιστα. Η επιθυμία της να πραγματοποιήσει εκδήλωση στη Σιάτιστα προς τιμήν του πατέρα της Χαρίλαου Περπέσα, δεν πραγματοποιήθηκε καθώς αυτή, η Ελεονόρα, λίγους μήνες μετά έφυγε από τη ζωή.

Εικόνα 6: Η Ελεονόρα Περπέσα με την Τασίτσα Γκερεχτέ στη Σιάτιστα, στο σπίτι της Ελένης Γκερεχτέ, προγιαγιάς της Ελεονόρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ζυγούρης Φ, *Ιστορικά σημειώματα περί Σιατίστης και λαογραφικά αυτής*, επιμ. Θεοδώρα Ζωγράφου-Βώρου, Σιάτιστα, 2010.

Σκλάβου-Μαυροειδή Μαρία, «Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)», *Οι Έλληνες Ζωγράφοι, Από τον 19ο στον 20ο αιώνα*, εκδ. Μέλισσα 1974.

Τσούργιαννη Δέσποινα, *Η ζωγράφος Θάλεια Φλωρά-Καραβία (1871-1960)*, Διδακτορική διατριβή, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2002.

Φλωρά-Καραβία Θάλεια, *Εντυπώσεις από τον πόλεμο του 1912-1913, Μακεδονία - Ήπειρος*, Αθήναι, τυπ. Μωϋσιάδου-Μάρδα, 1936.

Χαραλαμπίδης Άλκης, «Άγνωστα έργα της Θάλειας Φλωρά-Καραβία στη Θεσσαλονίκη», *Μακεδονικά* 18, (1978).

Ιστοσελίδες

<http://www.siatistanews.gr/ime2010/text/11.html>

<https://www.myheritage.gr/>